

INAUGURACIÓ DEL CURS 2008-2009

RESUM DE LA MEMÒRIA DE L'ANY ACADÈMIC 2007-2008

Magnífica Senyora Rectora,
Molt Honorable Senyor President,
Senyor President del Consell Social,
Senyores i senyors claustrals,
dignes autoritats,
Senyores i senyors,

Era l'any 1978 quan el dissabte 18 de març es publicà a la pàgina 6502 del Butlletí Oficial de l'Estat número 66 la Llei 18/1978, en la qual es disposava el següent: «Es crea una Universitat amb seu a Palma de Mallorca, el districte de la qual serà constituït per la província de Balears.» Han transcorregut poc més de trenta anys i aquella «Universitat amb seu a Palma» és avui la Universitat de les Illes Balears i, malgrat la seva essència, existeix una gran diferència entre aquella dels anys setanta i aquesta del segle XXI. Basti llegir si no l'article primer de la llei de 1978, en el qual es deia que la nova universitat estava integrada per cinc centres: «les Facultats de Ciències, Dret, Filosofia i Lletres, així com per les Escoles Universitàries d'Estudis Empresarials i de Professorat d'Educació General Bàsica, actualment existents a Palma de Mallorca i dependents de les universitats barcelonines». Cal afegir que el curs 1978-1979 es varen matricular en aquests centres al voltant de 3.900 alumnes. Doncs bé, l'any acadèmic 2007-2008 la UIB ha estat formada per sis facultats, per cinc escoles i quatre centres adscrits, amb un total de quinze centres i més de 18.500 alumnes en tots els estudis (grau, postgrau, doctorat i d'altres). Tot això sense oblidar les seus de les illes de Menorca i d'Eivissa, en les quals el mes de juliol es varen constituir els respectius consells assessors externs, òrgans que han de permetre apropar la nostra institució a la societat, a través de la implicació dels principals agents socials de cada illa. Pel que fa a les infraestructures de la Universitat, el mes de febrer es va inaugurar l'ampliació de l'edifici Ramon Llull i la unió dels edificis Mateu Orfila i Rotger i Guillem Colom Casanovas, obres començades per l'antic Consell de Direcció. S'ha preparat el soterrani de l'edifici Beatriu de Pinós per acollir fons bibliogràfic i dels departaments. S'estan adaptant les aules a les exigències de l'espai europeu d'ensenyament superior. La Seu universitària d'Eivissa i Formentera ha vist incrementada la seva capacitat

amb tres aules. Finalment, aviat quedaran enllestides les obres del nou edifici d'instituts universitaris.

Tal com havia de ser, el trentè aniversari ha estat objecte d'un intens programa de celebracions, que va culminar amb l'estrena, el dia 12 d'abril al Teatre Principal, de la cantata universitària *Com més cultura, més llibertat*, del compositor Joan Valent.

El temps de vegades és cobejós i se'n duu part dels records, però per evitar-ho existeixen a les universitats els secretaris generals. Em permetran la immodèstia, però el Secretari General, a més de parlar uns minuts a les cerimònies d'inauguració de l'any acadèmic, és el responsable de servir la memòria de la Universitat, aixecant actes dels òrgans col·legiats generals, i de coordinar la Memòria acadèmica, per a la qual cosa ha de perseguir durant setmanes els seus companys de Consell de Direcció. Gràcies, doncs, al fet que els secretaris generals que m'han precedit han complert amb escreix la seva tasca, avui tenim elements suficients per poder constatar la brillant evolució de la nostra universitat al llarg dels darrers tres decennis.

L'article tercer de la Llei de 1978 preveia la creació d'una Comissió Gestora fins que es designassin els òrgans de govern de la nova universitat. A l'acta de la sessió inaugural de la Comissió, que es féu el 19 de juny de 1978, presidida pel doctor Antoni Roig i actuant com a secretari el meu il·lustre antecessor doctor José María Lafuente, es pot llegir que a la Comissió hi havia tres vicepresidents: el doctor Bartomeu Barceló, que s'encarregaria de la investigació i extensió cultural, el doctor Josep Miró, de la infraestructura econòmica i dels serveis, i el doctor Joan Ramallo, de l'ordenació acadèmica. A aquests s'hi afegia el senyor Luis Piña com a gerent en funcions. Com a testimoni silenciós d'aquella sessió històrica —i per si dubten de la meua paraula—, he portat el llibre d'actes de la Comissió Gestora, que poden veure damunt la taula. L'any acadèmic 2007-2008 el Consell de Direcció ha estat integrat, a més de la Rectora, el Secretari General i la Gerent, per nou vicerectors, assistits pels tres delegats de la Rectora i un vicerector associat. Cal destacar que el dia 13 de maig va prendre possessió el doctor Mateu Servera com a vicerector d'Ordenació Acadèmica i Convergència Europea després de produir-se la renúncia del seu antecessor, el doctor Josep Servera.

Un tema que ocupà i preocupà els membres de la Comissió Gestora varen ser els plans d'estudis i els «nous ensenyaments». Llegim a l'acta de 1978

que el president cridà l'atenció sobre la necessitat de formalitzar urgentment un pla per a la Universitat, que havia de consolidar el que ja estava establert i legalitzar tot un seguit d'estudis que en aquells moments s'impartien i que no tenien reconeixement legal, i tot això amb la màxima urgència, perquè la matrícula s'obria l'1 de setembre (no oblidem que la reunió es feia el 19 de juny). A més a més, alguns membres de la Comissió plantejaren ja la creació de nous estudis, com «el segon cicle de la Facultat de Ciències Empresarials», possibilitat apuntada pel doctor José María Lafuente, o la Facultat de Medicina, proposta defensada pel doctor Miquel Duran. Dit això, no em negaran que és molt difícil ser original i que existeixen idees que semblen abonades a la teoria nietzschiana de l'etern retorn.

Trenta anys després, la nostra universitat fa front al repte de l'adaptació dels estudis a les exigències de l'espai europeu d'ensenyament superior, que constitueix possiblement la reforma de la Universitat més important dels darrers segles. El mes de febrer el Consell de Govern aprovà el Reglament d'ordenació dels ensenyaments universitaris de grau, amb la qual cosa s'encetà el procés de reforma, que afecta vint-i-nou titulacions pròpies de la UIB més les corresponents als centres adscrits, i que en aquests moments es troba bastant avançat. Un cop els nous ensenyaments siguin aprovats pels òrgans universitaris competents, seran remesos a l'Agència Nacional d'Avaluació de la Qualitat i Acreditació (ANECA) per a la seva verificació. Paral·lelament, i per exigències de la normativa de postgrau, els darrers mesos els departaments i centres han fet feina en l'elaboració dels màsters oficials de postgrau i en l'adaptació dels ja existents, per tal que obtinguin la corresponent verificació. En aquest procés d'elaboració de les titulacions cal destacar la labor de suport del personal d'administració i serveis, i d'una manera molt important, la fonamental tasca d'assessorament tècnic realitzada tant per l'Oficina de Convergència i Harmonització Europea (OCIHE) com pel Servei d'Estadística i Qualitat Universitària (SEQUA) i pel Centre d'Estudis de Postgrau (CEP).

Un tema que també preocupà la Comissió Gestora fou la contractació del professorat, i més si es tenia en compte que la Llei del 78 només s'ocupava dels professors numeraris (catedràtics, agregats i adjunts) que havien obtingut la plaça a les universitats de Barcelona amb referència expressa a Palma. El vicepresident Joan Ramallo quedà encarregat d'elaborar la proposta de contractació, atesos els plans d'estudis existents.

Òbviament, les preocupacions de la UIB l'any acadèmic 2007-2008 han estat molt diferents. El mes de febrer el Consell de Govern aprovà una versió actualitzada del document de plantilla docent de la Universitat, que ha de permetre finalitzar els actuals plans d'estudis. Ara bé, la creació de les noves titulacions exigeix un nou document, en el qual ja s'ha començat a treballar sota la coordinació del vicerector de Professorat i Innovació Pedagògica. El mes de gener l'ANECA engegà el procés d'acreditació nacional dels cossos docents universitaris, cosa que ha suposat un important esforç per al Servei de Recursos Humans per tenir enllestida la documentació administrativa necessària. Per tal d'evitar greuges comparatius derivats de les distintes dates de concessió de l'acreditació nacional, el Consell de Direcció ha aprovat, mitjançant una llista única, l'accés al cos de professors titulars d'universitat dels professors titulars d'escola universitària acreditats de la UIB que així ho han sol·licitat. Cal fer menció que, malgrat la manca de desenvolupament pel Govern de la nació de l'article 27 de la Llei de pressuposts generals de l'Estat per a l'any 2007 i malgrat també la manca de previsió pressupostària, el mes de novembre el Consell de Direcció aprovà el pagament esglaonat al professorat de l'1 per cent de la massa salarial corresponent a les pagues extraordinàries. Finalment, els mesos de març i d'abril es publicà el Decret autonòmic de complements retributius addicionals del personal docent i investigador de la UIB i el seus protocols d'avaluació, i el mes d'abril s'obrí el termini per sol·licitar els complements que havien expirat el 31 de desembre.

A la sessió de la Comissió Gestora del juny de 1978 ja es va tractar el tema estatutari de la nova universitat, tema en què els membres es dividiren en dos grups: el d'aquells que volien que la Comissió iniciàs immediatament el procés constituent i el d'aquells altres que consideraven que la Comissió no tenia competències i que s'havia d'esperar l'aprovació de la nova —en aquell moment— llei general d'universitats.

La UIB té a hores d'ara una estructura orgànica totalment estable. Una prova d'això és que, d'acord amb les previsions estatutàries, des del començament de l'any acadèmic s'han celebrat tot un seguit d'eleccions a òrgans unipersonals, i s'han elegit fins a 6 degans o directors d'escola i 12 directors de departament. Pel que fa als òrgans col·legiats, s'ha renovat la representació dels diferents estaments universitaris a les juntes de centre, als consells de departament, al Claustre i al Consell d'Estudiants. Finalment, també es varen elegir alguns dels representants del Claustre al Consell de Govern. Aquesta normalitat democràtica de la UIB contrasta amb els seus

començaments. Així, a l'acta de la Comissió Gestora llegim una intervenció del doctor Álvaro Santamaría en la qual deixava constància de la greu situació en la qual llavors es trobava la Facultat de Filosofia i Lletres davant la dimissió de tots els seus càrrecs, inclòs el del mateix doctor Santamaría.

Pel que fa a l'estructura orgànica de la Universitat, he d'esmentar que el 4 d'abril va prendre possessió el nou president del Consell Social, senyor Felicià Fuster Jaume, i que tot seguit tingué lloc la sessió de constitució d'aquest òrgan en la seva nova composició.

Una qüestió fonamental en les universitats és la pressupostària. Aquella universitat amb seu a Palma de Mallorca no gaudia d'un pressupost propi per a l'any 1978, perquè depenia encara de les dues universitats de Barcelona, a les quals estaven adscrits els nostres centres. El Rectorat rebé una assignació d'un milió i mig de pessetes per organitzar-se, al que s'esperava que el Ministeri afegiria uns nou milions de pessetes destinats a les biblioteques dels centres existents més una quantitat semblant per obres menors i material científic. Pel que fa a l'elaboració del pressupost ordinari de l'any 1979, es partia de la marejadora xifra de 44.500.000 pessetes, xifra de la qual estava exclosa la plantilla de personal i que, segons el gerent en funcions, «serà objecte de discussions i possiblement de rebaixa, encara que és molt defensable».

Sortint d'aquesta mena de túnel del temps i tornant al present, el Consell de Govern de la Universitat i el Consell Social aprovaren el mes de desembre el projecte de pressupost per a l'any 2008, que puja a la quantitat de quasi 86 milions d'euros. Aquest pressupost suposa la consolidació de les grans xifres de finançament de la comunitat autònoma, amb un increment de 3,5 milions d'euros en la transferència nominativa. Aquesta quantitat ens dóna una idea clara de l'evolució de la nostra universitat els darrers trenta anys.

El president de la Comissió Gestora ja posà de manifest l'any 1978 la seva preocupació per la problemàtica del personal no docent de la nova universitat, atès que es tractava de persones de les universitats barcelonines adscrites als centres de Palma. Al llarg dels darrers trenta anys s'ha viscut un camí de consolidació de la plantilla del personal d'administració i serveis, camí en el qual s'ha continuat treballant el darrer any acadèmic. Així, s'han convocat quatre processos de provisió de places, amb un total de 208 places. El mes d'abril, el Consell de Govern aprovà la creació i els criteris de gestió de borses de treball de tots els grups i

escales del personal d'administració i serveis per tal d'atendre determinades necessitats dels serveis de la Universitat. Finalment, el Consell de Govern aprovà el mes de juny l'ordre de funcions dels diferents cossos i escales del personal funcionari de la UIB, que defineix les funcions generals i bàsiques per nivells de responsabilitat i les competències i habilitats que es consideren clau per ocupar els llocs de treball, de manera que s'utilitza així per primera vegada el criteri de la capacitació.

Per finalitzar, em detindré breument en una de les tasques fonamentals de la Universitat: la investigació. En paraules del president de la Comissió Gestora, «la Universitat no és sols docència, sinó també investigació, i fonamentalment en la tasca d'investigació estarà el prestigi de la institució davant la societat». Així, a la sessió inaugural de la Comissió Gestora es creà, entre d'altres, la comissió d'investigació, que quedà integrada pel vicepresident Bartomeu Barceló, pel degà de la Facultat de Ciències, pel director de l'Escola d'Estudis Empresarials i pel doctor Román Piña, com a professor no numerari de la Facultat de Dret. Tornant al present, l'any 2007 la UIB va obtenir 117 nous projectes de recerca, per valor de quasi sis milions d'euros, i ha mantingut vius 266 projectes. L'activitat en investigació s'ha plasmat en la publicació de més de mil cinc-cents treballs. S'han incorporat 14 persones als diversos programes de mobilitat d'investigació, de manera que així s'ha arribat a la xifra total de 40 persones. Des d'aquest any acadèmic a la UIB hi ha un nou institut de recerca propi, l'Institut d'Aplicacions Computacionals de Codi Comunitari (IAC3), i la universitat ha signat un nou conveni amb el Consell 8 Superior d'Investigacions Científiques, que ha suposat la refundació de l'Institut Mediterrani d'Estudis Avançats (IMEDEA).

Com han pogut comprovar, l'activitat de la Universitat al llarg d'un any acadèmic és molt intensa. Jo m'he limitat només a espipellar el que he considerat més destacable. Per tant, és meva la responsabilitat de l'elecció i, sobretot, del seu avorriment. Per tenir una idea completa de la vitalitat de la UIB, els convid a consultar el text íntegre de la Memòria, que es troba a la seva disposició a la pàgina web de la Universitat.

Abans d'acabar, només em resta fer palesa la tasca de totes les persones que varen fer possible fa trenta anys la creació d'aquella «Universitat amb seu a Palma de Mallorca» i la de totes aquelles altres que amb la seva implicació en càrrecs de responsabilitat han fet possible que hàgim pogut celebrar el trentè aniversari de la Universitat de les Illes Balears. Per la meva

part, només desitj que, d'aquí a trenta anys, les meves actes i les Memòries acadèmiques de les quals he estat responsable siguin útils als meus successors. Això voldria dir que no ho hauria fet tan malament.

Moltes gràcies per la seva educada atenció.